

LEKÁRSKE OKIENKO

SPOZNÁVAME DIAGNÓZY DETÍ

Lekár MUDr. Jozef Babala, PhD. tentokrát porozprával o ďalšej často sa vyskytujúcej diagnóze u chlapcov v detskom veku.

NEZOSTÚPENÉ VAJÍČKO

Je jednou z najčastejších diagnóz u chlapcov v detskom veku. U detí narodených pred termínom je výskyt až 20%. U donosených detí sa s týmto stavom stretne v 4-5%. No u polovice týchto detí zostupovanie vajíčok pokračuje ešte počas 12-tich týždňov po narodení, čím sa stav môže samovoľne upraviť. Chlapcov, u ktorých nedôjde ku zostúpeniu vajíčka, čaká operácia.

Ako poznáme nezostúpené vajíčko a ako táto anomália vzniká?

Nezostúpené jedno vajíčko (po latincky testis), alebo ak ide o obe vajíčka (testés) sa v medicínskej terminológii nazýva Retentio testis. Je to stav, kedy je miešok na jednej, alebo na

oboch stranách prázdny. To ešte nemusí znamenať, že dieťa nemá vajíčko vôbec. Vajíčka sa počas vnútro maternicového obdobia vývoja plodu nachádzajú vnútri v brušku na zadnej strane pod obličkami. Odtiaľto zostupujú cez slabinový kanál postupne až na dno mieška, čo sa udeje do 25-teho až 30-teho týždňa tehotenstva. Na tejto ceste zostupu môžu uviaznuť v ktoromkoľvek bode. Ak ostanú vysoko v brušku, nie sú dostupné nášmu hmatu, potom tento stav nazývame kryptorchizmus – vajíčka sú skryté. Takto vysoko ostanú vajíčka skryté asi u 1-2% chlapcov s nezostúpenými vajíčkami.

U ostatných chlapcov vajíčka ostanú v slabine, pred vstupom do mieška. Tieto vajíčka sa dajú vyhmatať ako

pohyblivá hrčka v podkoží, ktorá sa dá viac, alebo menej pritiahnuť ku miešku a opäť vybehnú hore. Sú aj takzvané migrujúce vajíčka – jojo testés, ktoré sú niekedy v miešku a niekedy v slabine.

Je aj iná možnosť ako operácia nezostúpeného vajíčka?

Iná liečba ako operácia nemá význam. V minulosti ste sa mohli stretnúť s názorom, že liečiť túto anomáliu je možné aj podávaním mužského hormónu, no zistilo sa, že táto procedúra nemá žiaduci efekt.

Prečo a kedy je potrebné operovať nezostúpené vajíčko?

V súčasnosti sa odporúča operovať v 6 – 12 mesiacoch života. Cieľom operácie je zamedzenie straty správnej funkcie zárodočných buniek, z ktorých neskôr vznikajú spermie. A tento proces prebieha v druhom polroku po narodení.

No často sa stane, že zistenie, že vajíčko nie je zostúpené príde omnoho neskôr. V takom prípade netreba strácať čas a operáciu zrealizovať čím skôr.

Čo ak je vajíčko schované v brušku?

Vždy je prvotnou snahou vajíčko zachrániť a dostať ho na svoje správne miesto. No najprv ho v tom brušku musíme pohladať. A v tom nám najlepšie pomôže laparoskopia, pomocou ktorej môžeme prehliadať celú cestu zostupu vajíčka. Ak ho nájdeme, urobíme prvú dobu operácie a o pol až jeden rok druhú dobu zo slabinového prístupu (Fowler-Spehensova operácia).

Laparoskopický pohľad z dutiny brušnej na nezostúpené vajíčko

Laparoskopický pohľad z dutiny brušnej na nezostúpené vajíčko

Môže sa stať aj to, že vajíčko prvú dobu neprežije v dobrej kvalite a vtedy ho treba odstrániť. Odstrániť ho treba aj vtedy, ak sa nedá stiahnuť, lebo v dospelosti hrozí riziko jeho zhubnej premeny (asi 5-10 krát častejšie ako u normálneho vajíčka).

Ako sa dá takáto operácia urobiť?

Ide o plánovanú (iným slovom elektívnu) operáciu. Pokiaľ ide o kryptorchizmus – keď sú vajíčka schované v brušku, treba počítať s hospitalizáciou v ústavnom (lôžkovom) zariadení. Pretože ide o viac zaťažujúcu operáciu vnútro brušnú a následne v druhej dobe o kombináciu vnútro brušnej operácie so slabínovú mieškovú operáciu.

U väčšiny pacientov, u ktorých je vajíčko v slabine je možné operovať v nemocnici s pobytom na lôžku, ale aj formou jednodňovej chirurgie.

Tento výkon – umiestnenie a fixácia vajíčka v miešku (orchiopechia) je oficiálne zaradený medzi výkony jednodňovej chirurgie detského veku. Operujeme z dvoch rezov – jeden vedieme v slabine a druhý na miešku.

Kto je oprávneným špecialistom operovať takýchto pacientov?

Je to detský urológ a detský chirurg.

Aké komplikácie môžu nastať pri operácii nezostúpeného vajíčka?

Najčastejšie sa vyskytuje krvná podliatina alebo zrazenina v oblasti

miešku, ktorý môže byť až livídny. Sfarbenie samovoľne odznie o niekoľko dní až týždňov a stehy z mieška vypadnú samé po 10 dňoch, ak nie, je lepšie keď ich chirurg vyberie. Zriedka sa môže vyskytnúť infekcia, alebo teploty. Mierny opuch ustupuje samovoľne.

Dôležitá je kontrola v 14-tich rokoch veku, najmä ak išlo o obojstranne nezostúpené vajíčka, kedy si treba všimnúť, či je správny pubertálny vývoj a netreba

zabudnúť na prevenciu zhubného zvrhnutia.

Ďakujeme za ďalšie užitočné informácie MUDr. Jozefovi Babalovi, PhD.

1 € z detského štartovného z ČSOB detských behov je venované DETSKEJ CHIRURGII - OZ SLNIEČKO NA CESTE!